

II

(Säädökset, joita ei tarvitse julkaista)

EUROOPAN TALOUSALUE EFTAN VALVONTAVIRANOMAINEN

EFTAN VALVONTAVIRANOMAISEN PÄÄTÖS

N:o 262/02/KOL,

tehty 18 päivänä joulukuuta 2002,

kolmannestakymmenennestäviidennestä muutoksesta menettelysääntöihin ja aineellisiin sääntöihin valtiontukien alalla ottamalla käyttöön hukkakustannuksiin liittyvien valtiontukien analysointimenetelmien uudet suuntaviivat

EFTAN VALVONTAVIRANOMAINEN, joka

OTTAA HUOMIOON Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen ⁽¹⁾ ja erityisesti sen 61—63 artiklan,

OTTAA HUOMIOON Eftan jäsenvaltioiden välisen, valvontaviranomaisen ja tuomioistuimen perustamista koskevan sopimuksen ⁽²⁾ ja erityisesti sen pöytäkirjassa 3 olevan 24 ja 1 artiklan,

SEKÄ KATSOO SEURAAVAA:

Eftan valvontaviranomainen varmistaa valvontaviranomaisesta ja tuomioistuimesta tehdyn sopimuksen 24 artiklan nojalla valtiontukea koskevien ETA-sopimuksen määräysten soveltamisen.

Valvontaviranomaisesta ja tuomioistuimesta tehdyn sopimuksen 5 artiklan 2 kohdan b alakohdan nojalla Eftan valvontaviranomainen antaa tiedonantoja ja suuntaviivoja asioista, joita ETA-sopimus koskee, jos valvontaviranomaisesta ja tuomioistuimesta tehdyssä sopimuksessa nimenomaisesti näin määrätään tai jos Eftan valvontaviranomainen pitää sitä tarpeellisena.

Eftan valvontaviranomainen ⁽³⁾ palauttaa mieleen 19 päivänä tammikuuta 1994 hyväksymänsä valtiontukea koskevat menettelysäännöt ja aineelliset säännöt ⁽⁴⁾.

Euroopan komissio antoi 26 päivänä heinäkuuta 2001 tiedonannon periaatteista, joiden mukaisesti komissio analysoi hukkakustannuksiin liittyvää valtiontukea sähköalalla ⁽⁵⁾.

Kyseinen tiedonanto on merkityksellinen myös Euroopan talousalueen kannalta.

ETA:n valtiontukisääntöjen yhtenäinen soveltaminen on taattava koko Euroopan talousalueella.

ETA-sopimuksen liitteen XV lopussa olevaan lukuun ”Yleistä” kuuluvan II kohdan mukaan Eftan valvontaviranomaisen on tasapuolisten kilpailuedellytysten säilyttämiseksi ja Euroopan yhteisöjen komissiota kuultuaan hyväksyttävä oikeudellisia asiakirjoja, jotka vastaavat komission antamia asetuksia.

⁽¹⁾ Jäljempänä ”ETA-sopimus”.

⁽²⁾ Jäljempänä ”valvontaviranomaisesta ja tuomioistuimesta tehty sopimus”.

⁽³⁾ Julkaistu EYVL:ssä L 231, 3.9.1994, ETA-täydennysosa N:o 32.

⁽⁴⁾ Jäljempänä ”valtiontuen suuntaviivat”.

⁽⁵⁾ Tiedonanto on komission verkkosivuilla osoitteessa:

http://europa.eu.int/comm/competition/state_aid/legislation/stranded_costs/en.pdf

Eftan valvontaviranomainen on kuullut Euroopan komissiota.

Eftan valvontaviranomainen on kuullut Eftan jäsenvaltioita 19 päivänä lokakuuta 2001 järjestetyssä monenvälisessä kokouksessa,

ON PÄÄTTÄNYT SEURAAVAA:

1. Muutetaan valtiontuen suuntaviivoja lisäämällä niihin uusi luku 21, *Hukkakustannuksiin liittyvien valtiontukien analysointimenetelmät*. Uusi luku on tämän päätöksen liitteessä I.
2. Päätös annetaan tiedoksi Eftan jäsenvaltioille lähettämällä niille jäljennös tästä päätöksestä ja sen liitteestä I. Kyseisiä valtioita pyydetään ilmaisemaan ehdotettujen aiheellisten toimenpiteiden hyväksyntä (21.4 kohdan 5 alakohdan c alakohdan raportointivelvollisuus) liitteen I mukaisesti 20 työpäivän kuluessa kirjeen vastaanottamisesta.
3. Päätös annetaan tiedoksi Euroopan komissiolle ETA-sopimuksen pöytäkirjassa 27 olevan d alakohdan mukaisesti lähettämällä sille jäljennös tästä päätöksestä ja sen liitteestä I.
4. Päätös ja sen liite I julkaistaan *Euroopan yhteisöjen virallisen lehden* ETA-osastossa ja ETA-täydennysosassa, kun Eftan jäsenvaltiot ovat ilmaisseet hyväksyntänsä ehdotetuille aiheellisille toimenpiteille.
5. Tämä päätös on todistusvoimainen englannin kielellä.

Tehty Brysselissä, 18 päivänä joulukuuta 2002.

Eftan valvontaviranomaisen puolesta

Einar M. BULL
Puheenjohtaja

Hannes HAFSTEIN
Kollegion Jäsen

LIITE

”21. HUKKAKUSTANNUKSIIN LIITTYVIEN VALTIONTUKIEN ANALYSOINTIMENETELMÄT

21.1. JOHDANTO

- (1) Sähkön sisämarkkinoita koskevista yhteisistä säännöistä 19 päivänä joulukuuta 1996 annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä 96/92/EY ⁽¹⁾ (jäljempänä 'direktiivi' tai 'direktiivi 96/92/EY') säädetään periaatteet Euroopan sähköteollisuuden kilpailulle avaamiselle.
- (2) Edellä mainittu direktiivi sisällytettiin ETA-sopimukseen tehdyllä ETA:n sekakomitean päätöksellä N:o 168/1999 ⁽²⁾.
- (3) Asteittaisen siirtymisen erittäin rajoitetusta kilpailusta todelliseen kilpailuun ETA:n tasolla tulee tapahtua hyväksytyin taloudellisin edellytyksin, jolloin otetaan huomioon sähköteollisuuden erityispiirteet. Tämä on otettu jo laajalti huomioon itse direktiivissä.
- (4) Joihinkin erikoistapauksiin liittyvien ongelmien ratkaisemiseksi Eftan jäsenvaltioille annetaan direktiivin 24 artiklassa mahdollisuus siirtää tiettyjen direktiivin säännösten täytäntöönpano tilapäisesti myöhempään ajankohtaan. Valtiontukijärjestelmät, joiden tarkoituksena on tarjota sähköalan yrityksille hyvät lähtökohdat totuttautua kilpailun aloittamiseen, eivät kuulu 24 artiklassa säädettyjen poikkeusten soveltamisalaan.
- (5) Näiden suuntaviivojen tarkoituksena on määritellä tapa, jolla valvontaviranomainen aikoo soveltaa direktiivin 96/92/EY nojalla ETA-sopimuksen määräyksiä näihin valtioonlakiin. Suuntaviivoilla ei rajoiteta muihin puitteisiin, suuntaviivoihin tai tiedonantoihin perustuvien valtioonlakisääntöjen soveltamista. Valvontaviranomainen hyväksyy myös jatkossa aluetuet ja ympäristönsuojeluun myönnettävät tuet voimassa olevien suuntaviivojen mukaisesti. Lisäksi tukia, joita ei voida hyväksyä ETA-sopimuksen 61 artiklan nojalla, voidaan tarvittaessa tarkastella ETA-sopimuksen 59 artiklan 2 kohdan kannalta.

21.2. SIIRTYMÄKAUDEN TOIMENPITEET JA VALTIONTUET

- (1) Direktiivin 96/92/EY 24 artiklassa, sellaisena kuin se on mukautettuna 26 päivänä marraskuuta 1999 tehdyn ETA:n sekakomitean päätöksen N:o 168/1999 1 artiklan i alakohdalla, säädetään, että valvontaviranomainen voi sallia väliaikaiset poikkeukset direktiivistä siirtymäkauden ajan ⁽³⁾:

'Efta-valtiot, joissa ennen 26 päivää marraskuuta 1999 tehdyn ETA:n sekakomitean päätöksen N:o 168/1999 voimaantuloa annettuja sitoumuksia tai toimintaa koskevia takeita ei voida täyttää kyseisen päätöksen säännösten vuoksi, voivat hakea siirtymäkausijärjestelyitä 24 artiklan 1 ja 2 kohdan nojalla. Siirtymäkautta koskevista hakemuksista on ilmoitettava Eftan valvontaviranomaiselle kuuden kuukauden kuluessa 26 päivänä marraskuuta 1999 tehdyn ETA:n sekakomitean päätöksen N:o 168/1999 voimaantulosta.'

- (2) Valvontaviranomainen katsoo, että päätöksillä, jotka se tekee direktiivin 24 artiklan nojalla, voidaan myöntää lupa siirtymäkauden järjestelyiden soveltamiseen vain siinä tapauksessa, että komissio on havainnut, että Eftan jäsenvaltioiden kyseisen artiklan mukaisesti ilmoittamat toimenpiteet ovat ristiriidassa direktiivin IV, V, VI ja VII luvun säännösten kanssa. Valvontaviranomaisella on direktiivin 24 artiklan nojalla oikeus myöntää poikkeuksia vain kyseisten lukujen säännöksistä.
- (3) Eftan jäsenvaltion luomat maksujärjestelmät, joiden tarkoituksena on korvata rahaston välityksellä sellaisista sitoumuksista ja takeista aiheutuvat kustannukset, joita ei voida täyttää päätöksen N:o 168/1999 säännösten vuoksi, eivät näin ollen ole toimenpiteitä, joihin sisältyvät siirtymäkauden järjestelyt valvontaviranomainen voisi hyväksyä direktiivin 96/92/EY 24 artiklan nojalla, sillä ne eivät edellytä poikkeuksen myöntämistä kyseisistä direktiivin luvuista. Tällaiset toimenpiteet saatetaan sitä vastoin luokitella ETA-sopimuksen 61 artiklan sekä valvontaviranomaisen ja tuomioistuimen perustamisesta tehdyn Eftan jäsenvaltioiden sopimuksen 3 pöytäkirjan mukaiseksi valtioonlakiin.

⁽¹⁾ EYVL L 27, 30.1.1997, s. 20.

⁽²⁾ EYVL L 61, 1.3.2001, s. 23, ja ETA-täydennysosa N:o 11, 1.3.2001, s. 221.

⁽³⁾ Päätöksen N:o 168/1999 3 artiklassa säädetään päätöksen tulevan voimaan 27 päivänä marraskuuta 1999 edellyttäen, että sopimuksen 103 artiklan 1 kohdan mukaiset ilmoitukset on tehty ETA:n sekakomitealle.

- (4) Suuntaviivoissa selostetaan, kuinka valvontaviranomainen aikoo soveltaa ETA-sopimuksen valtioneuvoston päätöksiä tukitoimenpiteisiin, joiden tarkoituksena on korvata siitä aiheutuvat kustannukset, että sitoumuksia tai takeita ei voida enää täyttää päätöksen N:o 168/1999 vuoksi. Suuntaviivoissa ei käsitellä toimenpiteitä, joita ei voida luokitella ETA-sopimuksen 61 artiklan 1 kohdassa tarkoitettussa mielessä valtioneuvostoksi.

21.3. TUKIKELPOISTEN HUKKAKUSTANNUSTEN MÄÄRITELMÄ

- (1) Tällaisia sitoumuksia tai toimintaa koskevia takeita kutsutaan yleensä hukkakustannuksiksi (*stranded costs*). Sitoumuksia ja toimintaa koskevia takeita voidaan antaa monissa eri muodoissa: pitkäaikaisina ostosopimuksina, investointeina, jotka on toteutettu markkinoita koskevien epäsuorien tai suorien takeiden turvin, muuhun kuin tavanomaiseen toimintaan kohdistettuina investointeina jne. Jotta sitoumukset tai takeet luokiteltaisiin tukikelpoisiksi hukkakustannuksiksi, jotka valvontaviranomainen voi hyväksyä, on varmistuttava siitä, että ne täyttävät seuraavat vaatimukset:
- (a) Sitoumukset tai toimintaa koskevat takeet, jotka saattavat aiheuttaa hukkakustannuksia, on annettu ennen kuin päätös N:o 168/1999 tuli voimaan 27 päivänä marraskuuta 1999.
- (b) Sitoumusten tai takeiden todellinen määrä ja voimassaoloaika määritetään niiden säännösten ja sopimusten mukaisesti, joiden perusteella ne on myönnetty, sekä sen sääntelykehiksen mukaisesti, jonka soveltamisalaa ne kuuluivat myöntämishetkellä.
- (c) Sitoumusten ja toimintaa koskevien takeiden on oltava sellaisia, ettei niitä enää voida täyttää direktiivin 96/92/EY säännösten takia. Jotta sitoumukset tai takeet katsottaisiin hukkakustannuksiksi, niiden on siten muututtava direktiivin vaikutuksesta taloudellisesti epäedullisiksi ja vaikutettava tuntuvasti kohdeyrityksen kilpailukykyyn. Tällaisessa tilanteessa yrityksen on tehtävä kirjanpitoon viestejä (esimerkiksi varauksia) sitoumusten tai takeiden vaikutusten ennakoimiseksi.

Sitäkin suuremmalla syyllä voidaan todeta, että kun kyseiset sitoumukset tai takeet voisivat vaarantaa kyseisten yritysten elinkelpoisuuden ilman tukea tai siirtymäkauden toimenpiteitä, sitoumusten tai takeiden katsotaan täyttävän edellisessä kappaleessa mainitut ehdot.

Sitoumusten tai takeiden vaikutuksia kyseessä olevien yritysten kilpailukykyyn ja elinkelpoisuuteen arvioidaan konsernintasolla. Jotta sitoumukset tai takeet katsottaisiin hukkakustannuksiksi, on voitava osoittaa, että päätöksen N:o 168/1999 voimaantulon ja vaikeuksien, joita kyseisillä yrityksillä on sitoumusten tai takeiden täyttämiseksi tai niistä kiinni pitämisessä, välillä on syy-seuraus-suhde. Osoittaakseen tämän syy-seuraus-suhteen valvontaviranomainen ottaa huomioon varsinkin sähkön hinnan laskun tai kyseisten yritysten markkinaosuuden supistumisen. Sitoumuksia tai takeita, joiden täyttäminen ei riipu päätöksen N:o 168/1999 voimaantulosta, ei katsota hukkakustannuksiksi.

- (d) Sitoumusten tai takeiden on oltava peruuttamattomia. Jos yrityksellä on mahdollisuus peruuttaa sitoumukset tai takeet maksua vastaan tai muuttaa niitä, se on otettava huomioon tukikelpoisten hukkakustannusten laskemisessa.
- (e) Sitoumuksia tai takeita, jotka annetaan samaan konserniin kuuluvien yritysten välillä, ei voida periaatteessa katsoa hukkakustannuksiksi.
- (f) Hukkakustannukset ovat taloudellisia kustannuksia, joiden on vastattava niiden lähtökohtana olevien sitoumusten tai takeiden mukaisesti tehtyjä tai tehtäviä todellisia investointeja. Kiinteämääräisten arvioiden esittämistä ei siten periaatteessa voida hyväksyä, paitsi jos voidaan osoittaa, että arviot vastaavat todellista taloudellista tilannetta.
- (g) Hukkakustannuksiin ei saa laskea mukaan niiden aiheuttajina oleviin sitoumuksiin tai takeisiin liittyviä tuloja, voitoja tai arvonnousua.
- (h) Hukkakustannusten arvioinnissa ei saa ottaa huomioon maksettuja tai myöhemmin maksettavia tukia niiden omaisuuserien osalta, joita hukkakustannukset koskevat. Erityisesti silloin, kun sitoumus tai toimintaa koskeva tae koskee investointia, johon on myönnetty valtioneuvoston tuki, tuen arvo on vähennettävä kyseisestä sitoumuksesta tai takeesta mahdollisesti aiheutuvista hukkakustannuksista.

- (i) Jos hukkakustannukset aiheutuvat sitoumuksista tai takeista, joita on vaikea täyttää päätöksen N:o 168/1999 takia, tukikelpoisten hukkakustannusten laskennassa on otettava huomioon kansallisten ja yhteisten sähkömarkkinoiden talouden ja kilpailuolosuhteiden todellinen kehittyminen. Erityisesti silloin, kun sitoumukset tai takeet voisivat aiheuttaa hukkakustannuksia sähkön hintojen odotettavissa olevan laskun takia, kyseisten hukkakustannusten laskentaperusteena on käytettävä sähkön hintakehitystä.
- (j) Kustannukset, jotka on katettu ennen päätöksen N:o 168/1999 saattamista osaksi kansallista lainsäädäntöä, eivät voi muodostaa hukkakustannuksia. Varaukset tai omaisuuseriä koskevat poistot, jotka on kirjattu yritysten taseeseen päätöksen odotettavissa olevien vaikutusten ottamiseksi huomioon, voivat kuitenkin vastata hukkakustannuksia.
- (k) Tukikelpoiset hukkakustannukset eivät saa ylittää vähimmäismäärää, joka on tarpeen, jotta kyseiset yritykset voisivat myös jatkossa täyttää sitoumukset tai takeet, joiden täyttämisen päätös N:o 168/1999 (1) vaaransi, tai pitää niistä kiinni. Hukkakustannukset on tästä syystä laskettava kyseisten yritysten kannalta taloudellisesti parhaaksi katsuttavalla (lähtökohdaksi otetaan tilanne, jossa tukea ei myönnetä). Tämä voidaan toteuttaa erityisesti jättämällä hukkakustannuksia aiheuttavat sitoumukset tai takeet laskelmien ulkopuolelle tai luopumalla kokonaan tai osittain hukkakustannuksia aiheuttavista omaisuuseriistä (jos tämä ei ole ristiriidassa kyseisten sitoumusten tai takeiden periaatteiden kanssa).
- (l) Kustannuksia, joita joillekin yrityksille voi aiheutua direktiivin 26/92/EY 26 artiklassa säädetyssä määräajan (26.11.2006) jälkeen, ei periaatteessa voida katsoa käytettyjen analysointimenetelmien mukaisiksi hukkakustannuksiksi (2). Mikäli tarpeen, valvontaviranomainen voi kuitenkin ottaa nämä sitoumukset tai takeet tarkoituksenmukaisena ajankohtana huomioon ja katsoa ne tarvittaessa yhteisten sähkömarkkinoiden avaamisen seuraavan vaiheen mukaisiksi hukkakustannuksiksi.
- (m) Niiden Eftan jäsenvaltioiden osalta, jotka avaavat markkinansa kilpailulle ETA:n sekakomitean päätöksessä N:o 168/1999 säädetyssä aikataulua nopeammin, komissio voi hyväksyä tämän analysointimenetelmän mukaisiksi hukkakustannuksiksi kustannukset, joita joillekin yrityksille voi aiheutua direktiivin 96/92/EY 26 artiklassa säädetyssä määräajan jälkeen, jos kyseiset kustannukset aiheutuvat sitoumuksista tai takeista, jotka vahvistavat 21.3 kohdan a–1 alakohdissa mainitut perusteet, ja kustannukset rajoittuvat viimeistään 31.12.2010 päättyvään jaksoon.

21.4. HUKKAKUSTANNUKSET JA VALTIONTUET

- (1) ETA-sopimuksen 61 artiklan 1 kohdan mukaisena yleisperiaatteena on, että valtiontuet ovat kiellettyjä. Kyseisen artiklan 2 ja 3 kohdassa määrätään kuitenkin tietyistä poikkeuksista tähän yleissääntöön. Lisäksi ETA-sopimuksen 59 artiklan 2 kohdan nojalla yrityksiin, jotka tuottavat yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja, ja fiskaalisiin monopoleihin sovelletaan ETA-sopimuksen määräyksiä ja varsinkin kilpailusääntöjä siltä osin kuin ne eivät oikeudellisesti tai tosiasiallisesti estä yrityksiä hoitamasta niille uskottuja erityistehtäviä. Valtiontuilla ei missään tapauksessa saa vaikuttaa kaupan kehittymiseen sopimuspuolten edun kanssa ristiriitaisella tavalla.
- (2) Näissä suuntaviivoissa määriteltyihin tukikelpoisiin hukkakustannuksiin myönnettävien valtiontukien tarkoituksena on helpottaa sähköalan yritysten sopeutumista sähkömarkkinoihin, joilla on kilpailua. Valvontaviranomainen voi ottaa myönteisen kannan näihin tukiin, jos niiden aiheuttaman kilpailun vääristymisen oikeuttaa tai vääristymiä tasapainottaa se, että tuet edistävät markkinavoimien saavuttamattomissa olevien yhteisten tavoitteiden toteuttamista. Sellaisista tuista aiheutuva kilpailun vääristyminen, joiden tavoitteena on helpottaa sähköalan yritysten siirtymistä suhteellisen suljetuilta markkinoilta osittain kilpailulle avatuille markkinoille, ei ole ristiriidassa yhteisen edun kanssa, jos vääristyminen on ajallisesti ja vaikutuksiltaan rajoitettua, sillä sähkömarkkinoiden vapauttaminen on ETA-markkinoiden yleisen edun mukainen tavoite, joka täydentää sisämarkkinoiden luomista. Valvontaviranomainen katsoo lisäksi, että hukkakustannuksiin myönnettyt tuet antavat sähköalan yrityksille mahdollisuuden pienentää perinteisiin sitoumuksiinsa tai investointeihinsa liittyviä riskejä ja kannustavat siten yrityksiä jatkamaan pitkäaikaisten investointien tekemistä. Jos hukkakustannuksia ei korvata, on olemassa suurempi riski, että yritykset maksattavat vakituksilla asiakkailtaan kaikki kannattamattomista sitoumuksistaan tai takeistaan aiheutuvat kustannukset.

(1) Pitkäaikaisen osto- tai myyntisopimuksen osalta hukkakustannukset lasketaan näin ollen vertaamalla sopimusta ehtoihin, joilla vapailla markkinoilla toimiva yritys olisi yleensä voinut myydä tai ostaa kyseisen tavarain muiden tekijöiden säilyessä ennallaan.

(2) On selvää, että investoinnit, joita ei saada takaisin tai jotka eivät ole taloudellisesti kannattavia sähkön sisämarkkinoiden vapauttamisen takia, voidaan katsoa näiden analysointimenetelmien mukaisiksi hukkakustannuksiksi mukaan luettuina tapaukset, joissa investointien odotettavissa oleva kesto ulottuu vuoden 2006 jälkeiselle ajalle. Sitoumukset tai takeet, joiden voimassaoloa joudutaan jatkamaan 26.11.2006 jälkeen ympäristönsuojeluun, henkilöiden turvallisuuteen, ylöskäyttäjien sosiaaliseen suojeluun tai sähköverkon turvallisuuteen liittyvien huomattavien riskien takia, voidaan kuitenkin katsoa näiden analysointimenetelmien mukaisiksi hukkakustannuksiksi asianmukaisesti perustelluissa tapauksissa.

- (3) Hukkakustannusten korvaamiseen tarkoitetuille tuille on vahvemmat perusteet sähköalalla kuin muilla vapautetuilla aloilla siitä syystä, että sähkömarkkinoiden vapauttamiseen ei liittynyt teknisen kehityksen vauhdittumista eikä kysynnän kasvua. Sitä paitsi ympäristönsuojeluun, toimitusvarmuuteen ja ETA-maiden talouden toimintakykyyn liittyvien vaatimusten vuoksi ei voida odottaa, että alan yritykset joutuvat vaikeuksiin, ennen kuin valtio voi harkita myöntävänsä tukia niiden hyväksi.
- (4) Valvontaviranomainen katsoo näin ollen, että hukkakustannusten korvaamiseen myönnettäviin tukiin voidaan periaatteessa soveltaa ETA-sopimuksen 61 artiklan 3 kohdan c alakohdan mukaista poikkeusta, jos ne edistävät tietyn taloudellisen toiminnan kehitystä muuttamatta kaupankäynnin edellytyksiä yhteisen edun kanssa ristiriitaisella tavalla.
- (5) Rajoittamatta ETA:n valtiontukisääntöjen soveltamista koskevien valvontaviranomaisen suuntaviivojen — mukaan luettuna ympäristönsuojeluun myönnettävää valtiontukea koskevien suuntaviivojen ⁽¹⁾ — nojalla annettujen erityismääräysten soveltamista valvontaviranomainen voi periaatteessa hyväksyä sellaiset ETA-sopimuksen 61 artiklan 3 kohdan c alakohdan mukaiset tuet, joiden tarkoituksena on korvata seuraavat vaatimukset täyttävät tukikelpoiset hukkakustannukset:
- (a) Tukea on käytettävä selkeästi määritettyjen ja yksilöityjen tukikelpoisten hukkakustannusten korvaamiseen. Tuki ei saa missään tapauksessa ylittää tukikelpoisten hukkakustannusten määrää.
- (b) Tuen maksamisessa on otettava huomioon kilpailun todellinen tuleva kehitys. Kehitystä voidaan mitata erityisesti määrällisillä tekijöillä (hinnat, markkinaosuudet ja muut Eftan jäsenvaltion ilmoittamat merkitykselliset seikat). Koska kilpailuolosuhteiden kehitys vaikuttaa suoraan tukikelpoisten hukkakustannusten määrään, tuen määrä riippuu siitä, kehittykö todellista kilpailua, ja eri aikoina maksettujen tukien kokonaismäärää laskettaessa on otettava huomioon kilpailun voimakkuuteen vaikuttavien tekijöiden kehitys.
- (c) Eftan jäsenvaltioiden on sitouduttava toimittamaan valvontaviranomaiselle vuosikertomus, jossa esitellään tarkemmin kyseisen maan sähkömarkkinoiden kilpailuolosuhteiden kehittymistä ja etenkin muutoksia, jotka on havaittu kilpailuun vaikuttavissa määrällisissä tekijöissä. Vuosikertomuksessa on eriteltävä kyseisen vuoden aikana huomioon otetut hukkakustannukset ja ilmoitettava maksettujen tukien tarkka määrä.
- (d) Valvontaviranomainen pitää arviossaan hukkakustannusten korvaamiseen tarkoitettujen tukien asteittaista alenevuutta myönteisenä seikkana, sillä tukien alenevuus mahdollistaa yritysten valmistautumisen sähkömarkkinoiden vapautumiseen nopeammassa aikataulussa.
- (e) Yrityksen hukkakustannusten korvaamiseen mahdollisesti myönnettävien tukien enimmäismäärä on ilmoitettava ennakkoon. Tukien määrässä on otettava huomioon yrityksen tuottavuuden mahdollinen kohentuminen.
- Myös hukkakustannusten korvaamiseen myönnettävien tukien laskentaa ja rahoitusta koskevista yksityiskohtaisista säännöistä ja sen jakson enimmäiskestosta, jonka aikana tukia voidaan myöntää, on annettava tarkka ennakkoselvitys. Tukia koskevassa ilmoituksessa on erityisesti tarkennettava, millä tavoin hukkakustannusten laskennassa otetaan huomioon b alakohdassa mainittujen tekijöiden kehitys.
- (f) Eftan jäsenvaltioiden on annettava ennakkoon sitoumus, jonka mukaan ne lupaavat olla maksamatta hukkakustannuksiin tarkoitettua tukea saaville yrityksille vaikeuksissa olevien yritysten pelastamiseen ja rakenneuudistukseen myönnettäviä tukia tukien kasautumisen välttämiseksi. Valvontaviranomainen katsoo, että korvausten maksaminen hukkakustannuksista, jotka liittyvät sellaisiin omaisuuseriin tehtyihin investointeihin, joilla ei ole pitkän aikavälin elinkelpoisuusmahdollisuuksia, ei edistä sähköalan siirtymistä vapautettuihin markkinoihin eikä sille siitä syystä voida myöntää ETA-sopimuksen 61 artiklan 3 kohdan c alakohdan mukaista poikkeusta.
- (6) Valvontaviranomainen suhtautuu sitä vastoin erittäin varauksellisesti sellaisiin hukkakustannusten korvaamiseen myönnettäviin tukiin, joiden osalta edellä mainittujen vaatimusten täyttymisestä ei olla varmoja ja jotka saattavat aiheuttaa yhteisen edun kanssa ristiriidassa olevia kilpailun vääristymiä seuraavista syistä:
- (a) Tuki ei liity edellä esitetyn määritelmän mukaisiin tukikelpoisiin hukkakustannuksiin tai tarkoin määriteltyihin ja yksilöityihin hukkakustannuksiin taikka ylittää tukikelpoisten hukkakustannusten määrän.

⁽¹⁾ EYVL L 237, 6.9.2001, s. 16.

- (b) Tuen tarkoituksena on säilyttää tulot kokonaan tai osittain päätöksen N:o 168/1999 voimaantuloa edeltävällä tasolla ottamatta yksityiskohtaisesti huomioon niitä tukikelpoisia hukkakustannuksia, jotka kilpailun aikaansaaminen saattaa aiheuttaa.
- (c) Tuen määrää ei ole tarkoitus mukauttaa siten, että hukkakustannusten arviointia ja niiden todellisen kehityksen tarkastelua varten alun perin valittujen taloutta ja markkinoita koskevien oletusten väliset todelliset erot voitaisiin ottaa asianmukaisesti huomioon.

21.5. HUKKAKUSTANNUSTEN KORVAAMISEEN TARKOITETTujen TUKIEN RAHOITUSJÄRJESTELYT

- (1) Eftan jäsenvaltiot voivat vapaasti valita parhaiksi katsomansa tavat rahoittaa hukkakustannusten korvaamiseen tarkoitettuja tukia. Ennen tällaisten tukien hyväksymistä valvontaviranomainen tarkistaa kuitenkin, etteivät rahoitusjärjestelyt aiheuta direktiivin 96/92/EY mukaisten tavoitteiden tai sopimuspuolten edun vastaisia vaikutuksia. Sopimuspuolten edussa otetaan huomioon erityisesti kuluttajansuoja, tavaroiden ja palvelujen vapaa liikkuvuus ja kilpailu.
- (2) Rahoitusjärjestelyt eivät siten saa estää kyseisten markkinoiden ulkopuolelta tulevia yrityksiä tai uusia yrityksiä pääsemästä kansallisille tai alueellisille markkinoille. Hukkakustannusten korvaamiseen tarkoitettuja tukia ei varsinkaan saa rahoittaa maksuilla, joita peritään sähkönsiirroista ETA-valtioiden välillä, tai tuottajan ja kuluttajan väliseen etäisyyteen perustuvilla maksuilla.
- (3) Valvontaviranomainen huolehtii siitä, että hukkakustannusten korvaamiseen tarkoitettujen tukien rahoitusmekanismit johtavat oikeudenmukaiseen kohteluun vaatimukset täyttävien ja täyttämättömien kuluttajien välillä. Edellä 21.4 kohdan c alakohdassa tarkoitettussa vuosikertomuksessa kuvataan hukkakustannusten korvaamiseen tarkoitettujen rahoituslähteiden jakautumista vaatimukset täyttävien ja täyttämättömien kuluttajien välillä. Jos vaatimukset täyttämättömät kuluttajat osallistuvat hukkakustannusten rahoittamiseen suoraan sähkön ostohintojen kautta, tästä on ilmoitettava selkeästi. Kyseisille kuluttajaryhmille (vaatimukset täyttävät ja vaatimukset täyttämättömät kuluttajat) osoitettu rahoitusosuus ei saa ylittää heidän markkinaosuuttaan vastaavien hukkakustannusten määrää.
- (4) Kun yksityiset yritykset keräävät varoja hukkakustannusten korvaamiseen tarkoitettujen tukimekanismien rahoittamiseen, kyseisten varojen hallinta on erotettava selvästi yritysten tavanomaisten resurssien hallinnasta. Nämä varat eivät saa hyödyttää niiden hallinnasta vastaavia yrityksiä.

21.6. MUUT ARVIOINTIIN VAIKUTTAVAT TEKIJÄT

- (1) Tarkastellessaan hukkakustannusten korvaamiseen tarkoitettuja valtiontukia valvontaviranomainen ottaa huomioon erityisesti kyseisen verkon koon ja liitännäisyystason sekä sähköalan rakenteen. On todennäköisempää, että sellaiselle pienelle verkolle myönnetty tuki, joka on liitetty vain erittäin harvoihin ETA-alueen verkkoihin, ei aiheuta huomattavia kilpailun vääristymiä.
- (2) Tämä hukkakustannuksiin sovellettava analysointimenetelmä ei rajoita alueellisia valtiontukia koskevien suuntaviivojen ⁽¹⁾ soveltamista ETA-sopimuksen 61 artiklan 3 kohdan a alakohdan soveltamisalaan kuuluvilla alueilla. ETA-sopimuksen 59 artiklan 2 kohdan mukaisesti valtiontukisäännöistä voidaan poiketa, jos niiden soveltaminen hukkakustannuksiin estää oikeudellisesti tai tosiasiallisesti yrityksiä, jotka tuottavat yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja, ja fiskaalisia monopoleja hoitamasta niille uskottuja erityistehtäviä. Poikkeamisen ehtona on, että se ei vaikuta kaupan kehittymiseen sopimusosapuolten edun kanssa ristiriitaisella tavalla.
- (3) Sääntöjä, jotka perustuvat näihin päätöksen N:o 168/1999 mukaisten hukkakustannusten korvaamiseen tarkoitettujen valtiontukien analysointimenetelmiin, sovelletaan sekä julkisiin että yksityisiin yrityksiin.”

⁽¹⁾ EYVL L 111, 29.4.1999, ja ETA-täydennysosa N:o 18. Ks. myös valtiontuen suuntaviivojen kohta 25.